

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/6/2015
Identifikačné číslo spisu:	8107221908
Dátum vydania rozhodnutia:	28.01.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Viera Petříková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:8107221908.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu PhDr. D., bývajúceho v H., zastúpeného JUDr. Milanom Chovancom, advokátom v Žiline, Vojtecha Tvrdeho 17, proti žalovanej Petit Press, a.s., so sídlom v Bratislave, Lazaretská 12, zastúpenej JUDr. Patrikom Palšom, advokátom PALŠA A PARTNERI ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA spol. s r.o., v Prešove, Masarykova 13, o ochranu osobnosti, vedenej na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 10 C 273/2007, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 11. decembra 2013 sp. zn. 4 Co 141/2012, takto

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Prešove z 11. decembra 2013, sp. zn. 4 Co 141/2012 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Žalobca sa podanou žalobou domáhal, aby súd uložil povinnosť žalovanej v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku uverejniť v denníku J. ospravedlnenie v tomto znení „Vydavateľ denníka J. sa týmto ospravedľňuje PhDr. D. za nepravdivú informáciu o tom, že bol obvinený z brania úplatku zverejnenú v denníku J. dňa 21.09.2004 v článku Prešovského policajta zatiaľ neprepustia. Informáciu sme zverejnili bez toho, aby sme disponovali dôkazmi o jej pravdivosti alebo hodnovernosti“. Zároveň žiadal priznať náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 9 958,18 €, ako aj trovy konania.

Okresný súd Prešov rozsudkom z 19. októbra 2012 č.k. 10 C 273/2007-543 žalobu zamietol a žalobcu zaviazal nahradiť trovy štátu vo výške 94,23 € na účet Okresného súdu Prešov, v lehote do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku. Vyslovil, že o trovách konania bude rozhodnuté do 30 dní od právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. V odôvodnení uviedol, že zvažoval konflikt medzi ústavnými právami, teda právom na slobodu prejavu a právom na ochranu osobnosti. Zohľadnil skutočnosti, ktoré boli preukázané vykonaným dokazovaním, a teda, že žalobca bol osobou, ktorej sa média venovali dlhodobo, aj pred zverejnením článku v denníku žalovanej a rodina, známi, príbuzní vedeli nepochybné už z iných informačných zdrojov o trestnom stíhaní žalobcu. Žalobca podľa názoru súdu prvého stupňa, výsluchmi svedkov nepreukázal to, že práve zverejnením tohto článku došlo k takémuto vážnemu zásahu do jeho práva na ochranu osobnosti. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že článok v denníku J. bol len ďalším v sérii článkov, ktoré predtým už vyšli v iných mienkotvorných médiách a ktoré sa

venovali vzneseniu obvinenia voči žalobcovi, čím súd mal za to, že sa nejednalo o ojedinelý zásah, či prípad, ktorý by odôvodňoval iné právne posúdenie vo vzťahu ku konfliktu ústavných práv. V konaní bolo preukázané, že tieto informácie boli zverejnené v denníku H., pričom ani v týchto prípadoch nemožno hovoriť o tom, že sa jedná o bulvárne médiá. Jedná sa taktiež o mienkotvorné denníky minimálne na úrovni denníka žalovanej. Výpočutí svedkovia poukázali iba na ďalšie zhoršenie vzťahov so žalobcom, pričom na tieto skutočnosti potom poukazovali aj v ďalších konaniach, ktoré sa týkali hlavne sporu s televíziou E., ktorá následne odvysielala reportáže ohľadom žalobcu, kde títo svedkovia opätovne potvrdili, že opäť došlo k zhoršeniu týchto vzťahov. S prihliadnutím na tieto skutočnosti súd považoval výpovede svedkov za účelové. Súd prvého stupňa zamietol žalobu žalobcu v časti o zverejnenie ospravedlnenia, a preto nebolo možné priznať ani právo na zaplatenie nemajetkovej ujmy. Vo vzťahu k vznesenej námietke premlčania súd prvého stupňa uviedol, že táto nebola dôvodná, lebo začatie plynutia premlčacej doby nastalo podaním návrhu na súd a nie až pripustením zmeny petitu. Súd vychádzal z obsahu podania žalobcu. O trovách štátu súd rozhodol podľa § 148 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku tak, že zaviazal žalobcu zaplatiť trovy štátu, ktoré vznikli v súvislosti s vyplatením svedočného svedkovi vo výške 94,23 € z rozpočtových prostriedkov súdu. K výroku o trovách konania súd poukázal na ust. § 151 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku s tým, že o nich rozhodne po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej vzhľadom na zložitý prípad po skutkovej aj právnej stránke.

Krajský súd v Prešove na odvolanie žalobcu rozsudkom z 11. decembra 2013, sp. zn. 4 Co 141/2012 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. V odôvodnení uviedol, že pri strete práva na ochranu osobnosti v konaniach na ochranu osobnosti a slobody prejavu je kľúčovou, tzv. otázka intenzity zásahu do jedného základného práva, ktorá sa pomeruje s mierou uspokojiteľnosti druhého práva v kolízii, pričom intenzita zásahu a miera uspokojenia nadobúdajú jednu z hodnôt. Súd prvého stupňa túto kolíziu správne vyhodnotil nielen z pohľadu rozhodovania všeobecných súdov, ale aj z pohľadu rozhodovania Ústavného súdu Slovenskej republiky, vrátane judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. Na základe správnych skutkových záverov súd vec správne právne posúdil. K namietanému postaveniu žalobcu ako príslušníka policajného zboru a jeho posúdenia ako verejného činiteľa odvolací súd uviedol, že je nesporné, že žalobca v čase publikovania článku žalovanou bol príslušníkom policajného zboru a ako verejný činiteľ musí si byť vedomý toho, že je vystavený pozornosti verejnosti, ako aj musí akceptovať výkon práva na informácie zo strany verejnosti minimálne v takom rozsahu, v akom svoje ústavné a zákonné právomoci vykonávajú na verejnosti, t. j. v styku s verejnosťou. Vznesenie obvinenia zo spáchania trestnej činnosti verejného činiteľa je nepochybne vecou verejného záujmu a u osôb verejného záujmu dochádza preto k zníženiu ochrany ich súkromnej sféry, v dôsledku čoho sa primerane znižuje aj úroveň ochrany ich osobnostných práv. Aj na túto otázku súd prvého stupňa správne poukázal. Navyše odvolací súd zdôraznil, že predmetom konania bolo namietané zverejnenie informácie ohľadne vzneseného obvinenia aj z trestného činu brania úplatku, čo pravdivé nebolo, avšak v konaní bolo jednoznačne preukázané, že informácia bola žalovanej poskytnutá orgánom verejnej moci - Tlačovým odborom Ministerstva vnútra Slovenskej republiky a v zmysle nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 107/2010, od vydavateľa periodickej tlače nemožno požadovať, aby selektovali informácie získané od štátneho orgánu, na ktoré sa mohol s dôverou spoliehať, pretože sa tým upiera právo verejnosti na úplné informácie o veciach verejného záujmu. Aj na túto otázku súd prvého stupňa správne poukázal. Nielen denník žalovanej, ale aj iné denníky H., a to pred zverejnením článku v denníku J., zverejnili tú istú informáciu s totožným obsahom vo vzťahu k žalobcovi, a preto je nepochybné, že išlo o informáciu nespracovanú s obsahom vydaným príslušným orgánom verejnej moci. Správne súd prvého stupňa posúdil nárok žalobcu na ochranu osobnosti na ospravedlnenie s prihliadnutím aj na viazanosť navrhovaného petitu, ktorý v konaniach o ochranu osobnosti nie je možné súdom meniť (§ 153 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku), čo znamená, že minimálne navrhovaný text ospravedlnenia týkajúci sa získania informácie bez overenia je nepravdivá. Aj z tohto pohľadu preto súd správne posudzoval nedôvodnosť žaloby. Pokiaľ nie je dôvodné priznanie ospravedlnenia v súvislosti so zásahom do osobnostných práv, nie je možné domáhať sa nemajetkovej ujmy, ktorý nárok prichádza do úvahy až vtedy, pokiaľ ospravedlnenie nie je postačujúce (§ 13 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka) načo súd prvého stupňa taktiež správne poukázal, to znamená, že nebolo možné žalobcovi vyhovieť ani ohľadom náhrady nemajetkovej ujmy, pokiaľ návrh v celom rozsahu nebol dôvodný.

Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie, pričom nesprávnosť rozsudku videl v dôvodoch obsiahnutých v ustanovení § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. a § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. Namietal, že v odvolacom konaní došlo k odňatiu možnosti konať pred súdom (§ 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.), ktoré spočíva v tom, že odvolací súd v rozpore so zásadou ustálenej praxe všeobecných súdov nebral do úvahy ním predložené argumenty, vyhodnotil ich ako neopodstatnené, nevenoval im náležitú pozornosť v odôvodnení napadnutého rozsudku, jednostranne ich zamietol a nesprávne právne posúdil reálne zadokumentovaný skutkový stav. Napadol záver odvolacieho súdu, že „zverejnenie informácie ohľadne vzneseného obvinenia aj z trestného činu brania úplatku, čo pravdivé nebolo, avšak v konaní bolo jednoznačne preukázané, že informácia bola žalovanej poskytnutá orgánom verejnej moci - Tlačovým odborom MV SR“. Rovnako spochybnil záver odvolacieho súdu, že „nie je možné sankcionovať médium za to, že sa bez overenia pravdivosti spoliehalo na obsah oficiálnych informácií, ktoré sa už neskôr ukázali byť nepravdivými“. Dovolateľ považuje napadnutý rozsudok za svojvoľný, arbitrárny a zjavne nedôvodný. Navrhol preto, aby dovolací súd zrušil rozsudky súdov nižšieho stupňa a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu žalobcu uviedla, že súd správne a v súlade s procesným poriadkom o veci rozhodol vychádzajúc z vykonaného dokazovania, ktoré bolo vykonané na základe návrhov účastníkov predmetného konania. Navrhla dovolanie žalobcu zamietnuť pre jeho nedôvodnosť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) za splnenia podmienky vyplývajúcej z § 241 ods. 1 O.s.p. bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O. s. p.) a dospel k záveru, že rozsudok krajského súdu treba zrušiť.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Podmienky prípustnosti dovolania proti rozsudku odvolacieho súdu sú upravené v ustanoveniach § 237 a § 238 O.s.p.

Prípustnosť dovolania v predmetnej veci podľa § 238 O.s.p. neprichádza do úvahy. Nejde totiž o zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu vo veci samej, ani o rozsudok, v ktorom by sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci, pretože dovolací súd v tejto veci ešte právny názor nevyslovil. Rovnako nejde o rozsudok, vo výroku ktorého by odvolací súd vyslovil prípustnosť dovolania, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, ani o rozsudok, ktorým by bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým by súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4.

Ak súdne konanie trpí niektorou z väd vymenovaných v ustanovení § 237 ods. 1 O.s.p., možno dovolaním napadnúť aj rozhodnutia vo veciach, pri ktorých je inak dovolanie z hľadiska § 238 O.s.p. neprípustné. Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 ods. 1 písm. a/ až g/ O.s.p., dovolací súd sa ďalej zaoberal otázkou, či nie je daná prípustnosť dovolania v zmysle tohto zákonného ustanovenia, teda či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, spôsobilosti byť účastníkom konania, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad absencie návrhu na začatie konania, hoci bol podľa zákona potrebný, prípad odňatia možnosti účastníkovi pred súdom konať alebo rozhodovania vylúčeným sudcom, či konania súdom nesprávne obsadeným.

Podľa ustanovenia § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom. Pod odňatím možnosti pred súdom konať v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť taký závažný procesný

postup, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv.

Európsky súd pre ľudské práva vydal 13. januára 2015 rozsudok vo veci Trančíková proti Slovenskej republike, v ktorom sa zaoberal aj opodstatnenosťou námietky o nemožnosti vyjadriť sa k vyjadreniu protistrany v rámci odvolacieho konania. V tomto rozsudku dospel Európsky súd pre ľudské práva k názoru, že aj keď vyjadrenie k odvolaniu neobsahuje žiadne nové skutočnosti alebo argumenty, ku ktorým by sa procesná strana už nebola vyjadrila v predchádzajúcom priebehu konania, a prípadne ide o vyjadrenie nemajúce vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu, musí byť druhému účastníkovi daná možnosť oboznámiť sa s ním, ak bolo formulované ako právna a skutková argumentácia.

V rozsudku sa doslovne uvádza, že „požiadavka, aby účastníci súdneho konania mali možnosť dozvedieť sa o všetkých predložených dôkazoch alebo vyjadreniach podaných v ich veci a vyjadriť sa k nim, sa vzťahuje na odvolacie konanie rovnako ako na prvostupňové konanie, a to napriek skutočnosti, že odvolanie nemusí vyvolať žiadnu novú argumentáciu“. Pokiaľ súd takúto možnosť druhej procesnej strane nevytvorí, dochádza k porušeniu práva na spravodlivé konanie, ktoré je zaručené článkom 6 ods. 1 Dohovoru.

Vychádzajúc z uvedeného bolo v preskúmvanej veci potrebné zohľadniť, že k odvolaniu žalobcu sa písomne vyjadrila žalovaná podaním z 22. novembra 2012 (čl. 582 spisu). Žalobca (dovolateľ) ale nemal možnosť dozvedieť sa o tomto vyjadrení a prípadne sa k nemu aj vyjadriť, lebo súd mu toto vyjadrenie žalovanej nedoručil. Opomenutím doručenia tohto vyjadrenia žalobcovi došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces v súlade s čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a tým k odňatiu mu možnosti konať pred súdom v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.

Vzhľadom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného i dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.